

Representantforslag 15 S

(2016–2017)

fra stortingsrepresentantene Per Olaf Lundteigen, Janne Sjelmo Nordås, Heikki Eidsvoll Holmås og Kirsti Bergstø

Dokument 8:15 S (2016–2017)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Olaf Lundteigen, Janne Sjelmo Nordås, Heikki Eidsvoll Holmås og Kirsti Bergstø om endring av førerforskriften jf. jernbaneloven 11. juni 1993 nr. 100 § 6

Til Stortinget

Bakgrunn

Jernbanedrift er en sentral del av norsk transportpolitikk og viktig for framføring av personer og gods. Fram til de siste årene har det vært et tillitsfullt samarbeid mellom de ansatte i NSB og NSBs ledelse, blant annet når det gjelder forståelse av hvordan myndighetenes krav til sikkerhetsbestemmelser skal praktiseres. Forslagsstillerne mener at det er avgjørende viktig å gjenskape denne tilliten. Stortinget har et medansvar i å bidra til at dette skjer.

Lokomotivførerne gikk til streik da det ble brudd i meklingen 28. september 2016. Streikens kjerne var om Norge skulle få beholde de nødvendige, sterke kompetansekrav som praktiseres for lokomotivførere i Norge.

Frivillig mekling 25. oktober 2016 mellom Norsk Lokomotivmannsforbund (NLF)/LO Stat og NSB/Spekter gav ikke resultat.

Stortingsrepresentant Marit Arnstad (Senterpartiet) tok opp saken i Stortingets muntlige spørretime 26. oktober 2016:

«Streiken på jernbanen, som nå pågår for fjerde uke, har nær sammenheng med regjeringens jernbanereform. NSB bekreftet i Dagsrevyen fredag kveld at de ikke kunne innfri krav om utdanning for lokførere fordi det ville svekke dem i konkurransen med andre aktører når jernbanen blir konkurranseutsatt.

Og det blir jo gjerne slik at en må konkurrere – enten om servicen til de reisende, eller om arbeidsforholdene til dem som jobber på jernbanen. Lokførerne har på sin side sagt at streiken er løst om en får en nasjonal forskrift om utdanning.»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen (Fremskrittspartiet) uttalte bl.a. i svaret:

«det er ikke sånn at sikkerhet er noe vi skal forhandle ned. Det er ei heller sånn at sikkerhet bør være noe en kan forhandle om i forbindelse med lønnsoppgjøret, der en lokfører sier at han gjerne tar på seg større risiko hvis han får høyere lønn. Sikkerhet er noe myndighetene skal sørge for, det er regler som myndighetene må sette, og der vi må ha et uavhengig tilsyn som følger opp at aktørene forholder seg til dem. Det er nettopp sånn systemet er i dag.»

Kompetansekravet i norsk jernbanedrift er nedfelt i lov om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. 11. juni 1993 nr. 100 (jernbaneloven) § 6 annet ledd bokstav b:

«§ 6 (Tillatelse til å drive jernbanevirksomhet)

[...]

Departementet kan ved forskrift eller enkeltvedtak fastsette vilkår for tillatelsen for å ivareta hensynet til en sikker og hensiktsmessig trafikkavvikling samt miljø, herunder krav til:

- nødvendige faglige, personlige og økonomiske forutsetninger hos søkeren;
- kompetanse m.v. hos driftspersonellet;»

Kompetansekravet framkommer mer spesifikt i forskrift 27. november 2009 nr. 1414 om sertifisering av førere av trekkraftkjøretøy på det nasjonale jernbanenettet (førerforskriften). Kravene her må ligge innen rammen av loven.

NLF/LO Stat foreslo i det frivillige meklingsmøtet 25. oktober 2016 i et vedlegg til en mulig avtale mellom NSB AS og NLF vedrørende inntakskrav, opplæring og kompetanseutvikling av lokomotivførere at:

«Partene er enige om at dagens førerforskrift ikke er tilstrekkelig til å dekke kravene til nasjonal standard for lokomotivførerkompetanse. Det vil dermed ikke være tilstrekkelig å utarbeide en veiledning til denne forskriften.»

Derfor foreslo NLF/LO Stat at:

«Partene vil arbeide for en nasjonal standard som gir felles forpliktende krav til kompetanse og opplæring for lokomotivførere som alle jernbanevirksomheter er bundet av. Den nasjonale standarden må fastsettes av myndighetene.»

Den 27. oktober 2016 godtok lokomotivførerne NSBs krav om utløpsdato på avtalen mellom NSB AS og Norsk Lokomotivmannsforbund vedrørende inntakskrav, opplæring og kompetanseutvikling av lokomotivførere. Dette betydde i praksis at kompetansekravet ved utløpsdato var ute av tariffavtalen og utenfor forhandlingsretten. Tilbudet var ensbetydende med at lokomotivførerne overlot reguleringen av utdanningsnivået til myndighetene.

Streikens kjerne var om man skal beholde de nødvendige, sterke kompetansekrav som praktiseres for lokomotivførere i Norge. Streiken ble avsluttet 30. oktober 2016 etter møter med riksmeklingsmann Nils Dalseide.

LO Stat og Arbeidsgiverforeningen Spekter oppnådde 30. oktober 2016 enighet om følgende:

1. Det anmodes om at det fastsettes en nasjonal standard for lokførerutdanningen.
2. Det anmodes om at det etableres en bransjeorganisasjon innen norsk jernbane.
3. Det anmodes om at svakheter i førerforskriften utbedres.

Under pkt. 3 heter det i avtalen:

«Førerforskriften §§ 18 og 21 tydeliggjøres. Partene er enige om at dagens ordlyd ikke i tilstrekkelig grad definerer en nasjonal standard for lokomotivførerkompetanse.»

I brev av 30. oktober 2016 fra statsråd Ketil Solvik-Olsen heter det angående pkt. 3:

«Førerforskriften §§ 18 og 21 tydeliggjøres. Innenfor Norges folkerettslige forpliktelser vil departementet, eller den det bemyndiger, se på vedlegg V og VI til førerforskriften.»

I riksmeklers møtebok ble det protokollert (Sak 2016-074 LO Stat på den ene side og Spekter på den

annen side) at med «meklernes mellomkomst oppstod det enighet om en forhandlingsløsning». Protokoll, partenes henvendelse til Samferdselsdepartementet og departementets svar fremgår av vedlegg 1, 2 og 3 til riksmeklers møtebok.

På denne bakgrunn mener forslagsstillerne at det tas inn et generelt inntakskrav for lokomotivførere i forskrift 27. november 2009 nr. 1414 om sertifisering av førere av trekkraftkjøretøy på det nasjonale jernbanenettet.

Konkret betyr dette at lokomotivførere må ha:

- a. bestått eksamen fra fagskole for utdanning av lokomotivførere, eller
- b. bestått NSB-skolens lokomotivførerkurs (før 1. januar 2005), eller
- c. godkjenning som lokomotivfører for framføring av tog på det nasjonale jernbanenettet i et annet EØS-land, eller
- d. førerbevis og/eller sertifikatopplæring internt i bedriften.

Lokomotivførere som rekrutteres etter punkt c, må i tillegg gjennomgå opplæring i norske framføringsforskrifter som tilsvarer kompetansenivået etter punkt a og b.

For lokomotivførere som rekrutteres etter punkt d, skal den delen av sertifikatopplæringen som man velger å foreta internt i bedriften, men som normalt foretas på Norsk Jernbaneskole (generell yrkeskompetanse), være NOKUT-godkjent, dvs. godkjent av «Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen», og bruke det samme pedagogiske opplegget og de samme læringsmål som Norsk Jernbaneskole.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen endre førerforskriften §§ 18 og 21, jf. jernbaneloven § 6 slik:

§ 18 Krav til opplæring for sertifikat skal lyde:

For å kunne bli sertifisert kreves det at lokomotivfører har:

- a. bestått eksamen fra fagskole for utdanning av lokomotivførere, eller
- b. bestått NSB-skolens lokomotivførerkurs (før 1. januar 2005), eller
- c. godkjenning som lokomotivfører for framføring av tog på det nasjonale jernbanenettet i et annet EØS-land, eller

d. førerbevis og/eller sertifikatopplæring internt i bedriften.

Lokomotivførere som rekrutteres etter punkt c, må i tillegg gjennomgå opplæring i norske framføringsforskrifter som tilsvarer kompetansenivået etter punkt a og b. For lokomotivførere som rekrutteres etter punkt d, skal den delen av sertifikatopplæringen som man velger å foreta internt i bedriften, men som normalt foretas på Norsk Jernbaneskole, være NOK-UT-godkjent, dvs. godkjent av «Nasjonalt organ for

kvalitet i utdanningen», og bruke det samme pedagogiske opplegget og de samme læringsmål som Norsk Jernbaneskole.

§ 21 Opplæringscentre skal lyde:

Opplæringscentre som utfører opplæring av førere i henhold til § 17 og § 18 (den delen av vedlegg V og VI som omhandler generell yrkeskompetanse), skal være godkjent som fagskole etter lov 20. juni 2003 nr. 56 om fagskoleutdanning (fagskoleloven).

8. november 2016

Per Olaf Lundteigen
Heikki Eidsvoll Holmås

Janne Sjelmo Nordås
Kirsti Bergstø

